

Aan college van B&W gemeente West Betuwe

Postbus 112

4190 CC Geldermalsen

Datum 28 augustus 2023

Onderwerp: kaalslag in Hellowouse Polder: verwijdering van landschapselementen

Geacht college,

In onze brief van 8 juni 2023 heeft het bestuur van de Vereniging Dorpsbelangen Hellowou uw college haar zorgen geuit over het permanent verwijderen van de groene landschapselementen op meerdere percelen in de Hellowouse polder. We hebben diverse vragen gesteld over deze gang van zaken. Op 20 juli is daarop een reactie gekomen die ons verbaasd. Het gemak waarmee de laatste natuurlijke waarden rigoureus mogen worden verwijderd uit het landschap is op zijn minst gezegd moreel en inhoudelijk bijzonder en erg betreuenswaardig. Wij roepen u op serieus te heroverwegen of dit zo had moeten en met ons in gesprek te gaan om tot een herstelplan te komen. Dat kan en mag niet vrijblijvend zijn gelet op de urgentie op het gebied van klimaatadaptatie en herstel biodiversiteit. Deze fout mag niet worden doorgeschoven naar de toekomst van de volgende generatie, onze kinderen!

Het volledig verwijderen van de natuur in de landschapselementen in strijd met uw eigen omgevingsvisie waarin het bestuur hoge ambities uitspreekt over het behoud en versterken van de biodiversiteit, natuur en de kwaliteit van het buitengebied. Daarnaast is er nationaal een grote veranderingsopgave in gang gezet om de landbouw in Nederland te verduurzamen ten gunste van natuur en milieu. Hoe is het dan mogelijk dat we in deze tijdsgeest natuurgebieden omzetten in productiegronden voor cultuurgewassen (wilgen)?

De aanwezige natuurwaarden op de verschillende percelen zijn verdwenen en komen door de nieuwe inrichting van de gronden niet meer terug. De verandering van het grondgebruik is in strijd met het bestemmingsplan, de afgesproken koers voor het behoud van het Nationaal landschap, de Gelderse Omgevingsverordening en staat haaks op uw eigen Omgevingsvisie.

In strijd met het bestemmingsplan

De onderbouwing van de planologische bescherming van het Nationaal Landschap Nieuwe Hollandse Waterlinie is niet voldoende gebeurd. Het perceel langs de Zeek maakt onderdeel uit van het beschermde landschap Nieuwe Hollandse Waterlinie (indunatiekom Tielerwaard). De provincies en gemeenten waarbinnen deze linie ligt hebben in 2015 het zogenaamde Pact van Loevestein gesloten waarbij afspraken zijn gemaakt over de bescherming en ontwikkeling van het gebied. Planologisch is het gebied beschermd op drie niveau's; Rijksniveau, provinciaal en gemeentelijk. In het vigerende bestemmingsplan van de gemeente zijn de kernkwaliteiten van het landschap opgenomen en uitgewerkt in een handboek.

In het vigerende bestemmingsplan staat dat een omgevingsvergunning alleen mag worden verleend indien door de uitvoering van de werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen, geen blijvend onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de waarden en/of functies die het plan beoogt te beschermen, tenzij hieraan door het stellen van voorwaarden voldoende tegemoet kan worden gekomen;

voor het aantonen of er geen blijvend onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de te beschermen waarden en/of functies wordt, ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - kernzone', advies ingewonnen bij de gemeentelijke commissie, die in hun beoordeling de kernkwaliteiten en ontwerprichtlijnen, zoals benoemd in Bijlage 1 Kernkwaliteiten Nationaal Landschap en Inundatiekom Tielerwaard betrekken.

Niet alleen het verwijderen van de oorspronkelijke landschapselementen, maar juist ook het ophogen van de percelen langs de Zeek hebben onomkeerbare afbreuk gedaan aan het landschap dat juist door het bestemmingsplan moet worden beschermd. De lage ligging van het land was de basis voor de vestiging van de Waterlinie. Het is dan ook van belang dat herinrichtingen inspelen op de natheid van de ondergrond. Dit kan zich uiten door soortkeuze van beplantingen, vormgeving van paden, het benutten van water en het inspelen op de historische verkavelingsstructuur welke voortkomt uit de natheid van het terrein.

Het karakteristieke landschap is met het verdwijnen van deze landschapselementen verder achteruit gegaan. Van oorsprong fungeerde deze landschapselementen als begrenzing van percelen en (water)wegen en maakten onderdeel uit van agrarische bedrijven. In de loop van de tijd zijn de meeste verdwenen en omgezet in landbouwgrond. Inmiddels is duidelijk dat het behoud van deze elementen steeds belangrijker wordt. Niet alleen vanwege het behoud van de biodiversiteit, maar ook de kwaliteit van het landschap. Inmiddels is de polder van Hellow een open vlakte geworden waarin naast de nu verdwenen 3 hectare groen ook geen herplant heeft plaatsgevonden van de eerder verwijderde bomen langs o.a. de Paalgraaf.

Het excuus dat het landschap "leeg" hoort te zijn vanwege de waterlinie is ook een fabel. Uit onderzoek van de Stichting landschapsbeheer Gelderland voor het project Levend Landschap was het landschap in het verleden juist rijk aan landschapselementen. Ter versterking daarvan hebben we in Hellow als dorpsvereniging samen met deze stichting juist extra bomen toegevoegd op en langs erven in het buitengebied. Dat project is gesteund door de gemeente en de provincie!

Geen inzicht in de verdwenen beschermde flora en fauna

De ondergrond van de percelen langs de Zeek fors is opgehoogd met verschillende soorten grond van elders. De natuurlijke kwaliteit van de oorspronkelijke grond is hierdoor volledige verdwenen. Deze natuurlijke kwaliteit heeft zich in de loop van vele tientallen jaren ontwikkeld, zo ook het bodemleven dat de basis is voor de oorspronkelijke flora en fauna. Met het ophogen is ook de waterhuishouding ter plaatse veranderd. Beiden maken dat herstel van de oorspronkelijke

biodiversiteit niet meer mogelijk is. Tel daar bij op dat met de aangevoerde gebiedsvreemde grond en het verwerken daarvan de bodemstructuur ook aangetast wordt.

Op onze vraag welke beschermde flora en fauna in de percelen aanwezig was is geen inhoudelijk antwoord gekomen. Op grond van andere openbare bronnen wordt duidelijk dat er vrijwel zeker beschermde diersoorten aanwezig zijn geweest op de percelen; vleermuizen, roofvogels, vissoorten en amfibieën. De wijze waarop de percelen zijn vernietigd maakt dat deze soorten vrijwel zeker achteruit zijn gegaan in aantallen dan wel habitat. Dat is in strijd met de wetgeving. Hierover wordt met geen woord gerept in de brief.

Wij begrijpen niet dat deze werkzaamheden zijn vergund, laat staan dat er serieus onderzoek is gedaan naar de gevolgen voor de flora en fauna. Het kan niet anders zijn dan in strijd met de wettelijke zorgplicht voor de natuur.

Niet uitvoerbare vergunningeisen inzake bosbouwkundig verantwoorde herplant

Door de monotone teelt van (productie)wilgen komt de oorspronkelijke biodiversiteit niet meer terug. Daarnaast kan niet worden voldaan aan de verplichte eisen om tot een bosbouwkundig verantwoorde herbeplanting te komen (zie provinciale omgevingsverordening).

Voorwaarden:

- de oppervlakte van de herbeplanting is ten minste gelijk aan de gevelde of teniet gegane oppervlakte.
- Door de herinrichtingsplan zal het oppervlak houtopstand afnemen.
- de boomsoorten van de herbeplanting zijn geschikt om, gelet op de bodemkwaliteit en waterhuishouding ter plaatse, uit te groeien tot een volwaardige en duurzame houtopstand.
- Wilgen tbv productie groeien nimmer uit tot een volwaardige houtopstand
- door de te hanteren plantafstand van de herbeplanting ontstaat binnen een periode van tien jaar een gesloten kronendak.
- Wilgen tbv productie krijgen nooit een vergelijkbaar kronendak als bij een natuurlijke houtopstand
- met de herbeplanting wordt binnen tien jaar een uitgangssituatie gerealiseerd die op termijn tenminste leidt tot vergelijkbare ecologische en landschappelijke waarden in verhouding tot de gevelde of teniet gegane houtopstand.
- Met een productieperceel wilgen kan hier nimmer aan worden voldaan.

De provincie heeft aangegeven alleen een kapmelding te hebben ontvangen. Dat is slechts een deel van het totale herinrichtingsplan geweest. De vraag is of de provincie akkoord zou zijn gegaan met het gehele plan aangezien daarmee niet kan worden voldaan aan de gestelde eisen uit de Omgevingsverordening?

Strijdigheid met eigen gemeentelijke Omgevingsvisie

De gemeente heeft in haar Omgevingsvisie het volgende opgenomen:

“ We koesteren onze gezonde leefomgeving: groen maakt mensen gezond en gelukkig. Een ecologische verbinding tussen de natuurgebieden zorgt hiervoor en versterkt biodiversiteit, de kwaliteit van de bodem en kan ook de effecten van klimaatverandering beperken.”

“ Als gemeente West Betuwe zien we de toekomst van ons buitengebied in de combinatie van agrarisch en recreatief gebruik, met respect voor landschap, cultuurhistorie en natuur.”

“ We zetten in op het bieden van ontwikkelruimte voor de landbouw, waarbij we aandacht houden voor landschap, natuur, cultuurhistorie, en recreatie.”

“ Cultuurhistorie is terug te vinden in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Deze is in 2021 opgenomen op de Werelderfgoedlijst van UNESCO en is met haar forten herkenbaar in het landschap.”

“ De kwaliteit en de beleefbaarheid van het buitengebied zijn zodoende steeds meer van economische waarde. Ondanks het sterke recreatieve profiel van West Betuwe, staat de beleefbaarheid van de gemeente onder druk. Op veel plekken in Nederland liggen er bijvoorbeeld opgaven omtrent het bevorderen van de biodiversiteit. Met name in de landelijke gebieden waar sprake is van agrarisch gebruik.”

“ Het vinden van de balans tussen ruimte voor de natuurontwikkeling, cultuurhistorie, ontwikkeling van biodiversiteit, recreatie, agrarische activiteiten, duurzame energieopwekking en tegelijkertijd het versterken en behouden van het open landschap is een opgave waar de gemeente de komende jaren mee te maken krijgt.”

“ We zetten ons in voor een robuust en aantrekkelijk rivierenlandschap. Dit betekent dat we kiezen voor het behouden, beschermen en versterken van (natte) natuur, het vergroten van de biodiversiteiten (op het land en het water) en het zoeken naar nieuwe natuurdoelen op andere plekken. Dit kan hand in hand gaan met innovatieve land- en tuinbouw, doorontwikkeling van recreatiemogelijkheden en het aanpakken van de water- en klimaatopgave. De natuurgebieden maken deel uit van een sterke groenblauwe dooradering in het landschap. Deze groenblauwe dooradering faciliteert berging en voorraad van zoet water voor de functies in het gebied en is tevens aantrekkelijk voor natuur en recreatie. We zetten ons in voor afwisseling in natuurontwikkeling en bevorderen daarom de biodiversiteit in onze gemeente.”

Met de verleende vergunning is feitelijk alleen de uitbreiding van agrarische bedrijvigheid gediend. Van een zorgvuldige belangenafweging met natuurontwikkeling, cultuurhistorie en de ontwikkeling van biodiversiteit is geen sprake geweest. Het versterken en behoud van het landschap door nog meer groen te verwijderen wordt zelfs genoemd als een pluspunt in uw brief!

Conclusie

De conclusie kan niet anders zijn dat een vergunning voor deze rigoureuze herinrichting van deze percelen om meerdere redenen niet mogelijk had mogen zijn. Planologisch gezien is een onevenwichtige belangenafweging gemaakt waarbij natuurwaarden en cultuurhistorie nauwelijks zijn erkend en meegewogen.

De provincie heeft mogelijk alleen kennis kunnen nemen van een aanvraag om bomen te mogen kappen. Daarmee heeft zij geen juiste afweging kunnen maken op het gehele plan. Op basis van het

gehele herinrichtingsplan had de provincie kunnen constateren dat van herplant met behoud van de oorspronkelijke waarden geen sprake meer kan zijn.

Het volledig verwijderen van het natuurlijke habitat is voor de oorspronkelijke flora en fauna en het veranderen van de bodemopbouw en structuur is in strijd met de regelgeving voor soortenbescherming. Het beeld is dat in de vergunning hier geen rekening mee is gehouden.

Een gemeente die samen met de provincie de ambitie heeft om meer bos aan te planten moet toch zorgvuldiger omgaan met hetgeen er nog is aan bos in landschapselementen. Juist de gemeente heeft de verantwoordelijkheid om te zorgen dat die stukken grond ook natuur blijft en niet plotseling een andere bestemming krijgt. Nu gaat de gemeente samen met de provincie een nieuw bos van 8,5 hectare aanplanten bij Asperen, terwijl inmiddels ruim 3 hectare bij Hellouw is verdwenen (en de herplant achterblijft op andere terreinen).

Wij begrijpen hier niets van als dorpsvereniging. Zoals eerder ook gesteld frustreert het ons enorm in de plannen om onze leefomgeving te verbeteren. Het project levend landschap heeft er voor gezorgd dat er honderd bomen bij particulieren in het buitengebied zijn geplant. Door uw vergunning zijn er meer dan duizend verdwenen. De polder bij Hellouw is inmiddels een kale vlakte geworden waarbij weinig karakteristieks meer over is. Ons uitzicht wordt bepaald door moderne windmolens, de Betuwelijn en de snelweg.

Duidelijk is dat hier door de gemeente een fout is gemaakt die hersteld moet worden. Het liefst zouden we de oude situatie weer hersteld zien. Daarop was ook onze inzet door vroegtijdig aan de bel te trekken bij de gemeente. Helaas is er geen enkele actie ondernomen waardoor nu een vrijwel onomkeerbare situatie is ontstaan. Onze vraag is hoe de gemeente haar verantwoordelijkheid gaat nemen om de natuur in de in en rond de Hellouwse polder te herstellen en versterken?

Namens het verenigingsbestuur

██████████

Voorzitter Vereniging Dorpsbelangen Hellouw

Correspondentieadres

██████████

██████ ████████